

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XVIII. De Furtis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

in §. 14. *Inst. de L. Aquil. n. 9.* Leuren. *b. t. q. 319.* cum Reiffenstuel *cod. n. 37.* aliisque ex *l. 23. inf. ff. de R. J.* Dissentiente Fachinæo *l. 1. controu. c. 87.* Welenbec. Pirhing. *b. n. 490.* v. preterea. Ratio; quia tam grave onus imponendum non est, nisi certò, saltem præsumptivè, h. e. tali præsumptione, quæ faciat moralem certitudinem, probetur alicujus determinati culpa. *arg. c. 8. de probat. Vid. Farinac. Prax. Crim. 110. §. 5.* Si verò de alicujus certi ex inquilinis culpa certò, saltem præsumptivè, constet, tunc, si is est ipse paterfamilias, iste conveniri potest ab iis, qui ex incendio passi sunt damnum, ut patet ex *Lege Aquilia §. c. fin. cit.* vel unus ex ejus servis aut famulis, & est distinguendum: vel famulus deliquit in suo officio, ad quod à paterfamilias vel domino destinatus, & ejus culpâ ortum est incendium, nec dominus ignoravit, eum esse negligentem &c. & iterum loco famuli dominus seu paterfamilias tenetur ad damna post conventionem & sententiam. Secus, si extra suum officium deliquit, vel eum dominus habuit & expertus est aliàs diligentem, vel si extraneus vel advena, in ædibus commorans, fuit causa culpabilis incendii. P. Schmalzgrueber *b. t. n. 97. 98.* cum Masc. Farinac. Carpz. &c.

9. Dico 3. Pœna violationis Ecclesiarum de Jure Civili Antiquo fuit varia pro qualitate personæ & delicti; alii enim ex his violatoribus fuerunt deportati, alii damnati ad metallâ, alii objecti bestiis, alii in furca suspensi, alii concremati vivi &c. per *l. 6. l. 9. l. 10. ad L. Jul. Pecul. l. 10. cum subjuncta Auth. C. de Episc. & Cler. In Constit. Carolina art. 172. 173.* qui furandi causâ effringit vel dolosis instrumentis aperit templum, vel Sacrum, aut sacristiam, gazophilacium, cippum vel caplam elemosynariam, ubi pecuniæ in pias causas destinatæ reponuntur, morte plectendus est. Qui verò sacram Hierothecam (die Monstrans) cum hostia consecrata (etiam sine effractione) aufert, ignis supplicio vivus: qui autem aliud vas sacrum, aureum vel argenteum, cum vel sine Reliquiis, Calicem, Patenam, alio mortis genere. Denique qui alias res sacras minoris considerationis, v. g. candelabrum, mappas Altaris, aut res profanas in Ecclesia depositas, sine effractione, aut apertione per instrumenta dolosa, atque interdiu, ab Ecclesia aufert, sicut fur profanus, poenâ tamen non ita facilè mitigatâ, uti in furtis profanis, plecti jubetur *art. 174.* De Jure Canonico, qui cum effractione spoliant Ecclesias, ipso facto sunt excommunicati, uti colligitur ex *c. 22. de sent. Excomm. ibi: excommunicatos nuntietis*, adeoque supponitur excommunicatio jam esse lata ab ipso Jure, & tantum jubetur denuntiandus talis violator tanquam excommunicatus. Qui verò sine effractione spoliant, excommunicari possunt, per *c. fin. de furt c. 16. de for. compet.* Neutri autem absolvendi, vel in loco sacro sepeliendi, nisi pro

Lib. V. R. P. Viti Pichler.

posse prius satisfecerint, uti de Incendiariis dictum.

TITULUS XVIII.

De Furtis.

SUMMARIUM.

1. 2. Quid, & quotuplex sit Furtum.
3. Sortitur varia nomina ratione objecti.
4. Illius se reos quinam faciant.
5. In extrema necessitate alienum accipiens non committit Furtum vel Rapinam.
6. Nec tenetur ad restitutionem casu, quo factus est diior.
7. 8. 9. Quanam quantitas in consideratione Theologica constituat furtum Magnum, seu peccatum mortale.
10. Quanam in consideratione Juridica faciat Magnum in ordine ad penas.
11. Multa actiones dantur ex Furtis.
12. 13. Qua sint pœnæ Furti pro foro Civili.
14. Res furtiva non cedit Fisco, sed restituenda est domino: cui tamen negatur actio ad damna & interestese, si fur morte vel pœna corporali punitus fuit, & res non amplius exstat.
15. Qua sit pœna Furti de Jure Canonico.

Sciendum 1. Furtum, quamquam latè acceptum dicatur omnis injusta rei alienæ acceptio vel usurpatio, propriè tamen sumptum à Juristis cum Jurisconsulto Paulo §. 1. *Inst. de oblig. que ex del. sic definitur: est contrafactio fraudulosa, lucri faciendi gratiâ, vel ipsius rei, vel etiam usus ejus, possessionisve: à Theologis autem sic: est occulta acceptio rei alienæ, dominò rationabiliter invito.* Quoad sensum non differunt, si Juristæ per tò fraudulosa contrafactio intelligant acceptionem occultam invito dominò, qui ordinariè præsumitur esse invitatus, si res dolosè seu occultè contrafactetur. *l. 48. §. 3. ff. b. t. & Theologi per tò dominò non illum duntaxat, qui jus proprietatis vel dominium in re aliqua habet, sed etiam illum, qui quodcunque jus reale obtinet in re, per tò acceptio autem non solum acceptionem rei cum animo sibi acquirendi, sed etiam usum.* Dicunt Juristæ 1. *contrafactio*, seu talis acceptio, per quam res de loco in locum movetur. *l. 3. §. 18. ff. de acquir. possess.* nam in foro externo non habetur pro furto solus animus furandi, vel conatus. 2. *fraudulosa*, id est injusta, & cum dolo, seu voluntate furandi &c. item occulta & sine vi, ut differat Furtum à Rapina, quæ fit inspectante domino, & cum vi vel illata, vel parata. Si quis rem auferat vidente domino, & nesciat, se videri ab illo, non ablaturus, si sciret, fur est: si verò sciat, se videri, discrimen est faciendum: vel enim dominus tacet & non resistit ex metu, verecundia &c. vel quia vult auferentem deprehendere in flagranti? & furtum committitur, vel tacet, quia verè consentit? (uti consen-

Qq 2

tire

tire præsumitur, si videat, & non contradicat, nisi ex circumstantiis aliud possit colligi) & furtum non est: si verò dominus resistat, & alter tamen auferat, rapina potius, quam furtum patrat. Cæterum ubi de contractatione, seu occulta acceptione rei alienæ constat, ordinariè præsumitur dolus. per l. 48. §. 3. cit. nisi aliunde colligatur, dominum non fore rationabiliter invitum. arg. l. 5. C. de Injur. 3. *lucris faciendi gratiâ*: unde, qui rem alienam contractat destruendo malitiosè, projiciendo in ignem, lacerando, non furti, sed injuriæ & damni dati reus est. 4. *rei*, scilicet alienæ, mobilis, & corporalis; nam, qui accipit rem suam, licet putet esse alienam, in foro externo pro fure non habetur, sicut nec vice versa, qui accipit rem alienam, putans esse suam. arg. §. 1. *Inst. de vi bonor. rap.* Neque furtum est, si quis rem derelictam, vel quæ in nullius est bonis, occupat. l. 43. §. 5. ff. h. t. Pariter rei immobilis furtum non est. l. 25. ff. eod. §. 7. *Inst. de usucap.* quia contractari, seu de loco in locum moveri nequit; ut nec rei incorporalis, cujusmodi sunt jura, actiones, servitutes; cum tangi & propriè contractari non possit. §. 2. *Inst. de reb. corporal. & incorp.* Sed hujusmodi immobilia, vel incorporalia, potius occupari, retineri, aut usurpari dicuntur. 5. *vel usus rei*, ut si quis re in depositum, vel pignus datâ clâm & fraudulenter utitur. l. 40. l. 54. l. 66. ff. h. t. vel re commodatâ, vel ad usum, aut usum fructum concessâ, aliter vel diutius utitur, quam dominus concessit, eoque inscio, & non consentiente. l. 40. cit. §. 6. *Inst. de oblig. quæ ex del. vel viceversa si comodans vel locator ante præfinitum tempus rem occultè iterum aufert.* 6. *Possessionisve*, ut si quis, licet dominus sit, possessionem vel detentionem rei, competentem alteri occultè aufert, v.g. debitor rem alteri in pignus datam. §. 10. & 14. *Inst. eod.* vel si tertius rem alicui locatam, commodatam, depositam clâm & fraudulenter subtrahit. §. 15. *segg. Inst. eod.* Licet iste possit simul committere furtum rei, nempe respectu domini. Cæterum usus & possessionis furtum, si non simul sit rei, criminaliter non punitur.

2. Sc. 2. Furtum dividi 1. in furtum rei, usus, & possessionis l. 1. §. fin. ff. h. t. uti primùm vidimus. 2. in Simplex & Qualificatum: istud est, quod fit cum effractione violenta, & seditione, seu cum armis & magna violentia adhibita, atque ideo etiam vocatur *Periculosum*, gefährlicher Diebstahl: illud, quod fit sine tali circumstantia aggravante: pro simplici reputatur, licet cista, vel arca rumpatur manu, vel janua aperiatur clave adulterina, mit einem Dietrich/ vel horreum, tugurium, aut cala; ædæve rusticæ ex limo confectæ effringantur securi vel alio instrumento, vel ejiciantur fenestræ, vel de tecto removeantur regulæ, ut pateat accessus ad furandum; quia non intervenit peculiaris violentia, ex qua periculum seditionis vel cædis imminet.

3. in Parvum & Magnum: quæ autem quantitas requiratur & sufficiat ad constituendum Magnum tam in foro interno, quam externo, infra dicemus. 4. in Primum, quod non præcessit aliud ab eodem homine patratum, & in Iteratum, vel Reiteratum, quod ab eodem homine iteratò post unum vel plura præcedentia committitur, interpolatis moraliter temporum intervallis. 5. in Diurnum, quod de die, & in Nocturnum, quod de nocte committitur: furem nocturnum, in ædibus deprehensum, si absque periculo capi aut expelli nequeat, licet occidere de Jure Civili. l. 4. ff. ad L. Aquil. & l. 9. ff. ad L. Corn. de Sicar. Non verò diurnum, nisi se armis defendat, vel res aliter conservari nequeat. 6. Manifestum, & Nec-manifestum, seu Non manifestum: Manifestum dicitur, quando fur ipse deprehenditur, aut inelamatur vel in ipso actu furandi, vel in loco (sive publico sive privato) in quo furtum commissum est, vel saltem, postquam fur jam egressus est ex loco furti cum re furtiva, antequam istam detulerit ad locum, quò deferre destinaverat, & ea die adhuc cum eadem remanere conspicitur sive à domino, sive ab alio. §. 3. *Inst. de oblig. quæ ex del.* l. 2. *segg. ff. h. t.* Econtra Nec manifestum, quando fur non ita deprehenditur in furto, vel in loco furti, vel cum re furtiva adhuc eadem die. Furtum Publicum, uti Peculatus, Residuum, de quibus postea, non coincidit cum Manifesto. 7. in Sacrilegum & Profanum: Sacrilegum, quod, quamvis de Jure Civili Antiquo locum tunc fieri dicatur, quando res sacra ex loco sacro auferitur; de Jure tamen Canonico can. 21. §. Sacrilegium caus. 17. q. 4. & Const. Carolin. art. 171. tripliciter fieri potest: nempe si res sacra ex loco sacro: res sacra ex loco non sacro: res non sacra seu profana (custodiæ tamen causâ in loco sacro reposita) surripiatur: quare si quis alicui in Ecclesia existenti furetur v.g. horologium ex sacro, non est verè sacrilegium, licet committat generalem aliquam irreverentiam erga locum sacrum; quia talis res non custodiæ vel securitatis causâ ad Ecclesiam delata est, & sic neque ex hoc capite ad Ecclesiam spectat. Schambogen h. t. n. 12. Profanum est furtum rei non sacræ, nec pro custodia in loco sacro depositæ, & in loco non sacro commissum. 8. in Domesticum, quod facit domesticæ personæ, & propinquæ, uxor, liberi, famuli &c. & in Extranum, quod personæ ad familiam domini non pertinentes. De furtis uxoris & liberorum nota, quod, quamvis verè sint furta, si de rebus mariti vel patris fraudulenter aliquid surripiant, actio tamen furti, minùs pœna ordinaria furti, contra has personas locum non habeat, sed contra uxorem actio rerum amotarum. l. 52. ff. l. 22. §. 4. C. h. t. quia non decet tam atrocem actionem, qualis est actio furti, dari adversus personam adeo conjunctam: contra liberos autem nulla omnino detur actio. l. 11. ff.

pod. §. 12. *Inst. de oblig. que ex del.* partim quia ex actione propter furtum liberorum periclitatur quoque fama parentum, partim quia parentibus concessa à Jure est liberorum castigatio. Interim privilegium uxoris & liberorum nihil juvantur, qui eos adjuvant in furto. l. 52. & §. 12. *Inst. cit.*

Sc. 3. Furtum ratione objecti & rei, quæ sublegitur, varia fortiri nomina, varias constituit species, & diversas fundare actiones cum Civiles tum Criminales, consequenter diversimodè puniri. Quippe 1. si homo liber, vel etiam servus, clam abducitur animò celandi, detinetur in vinculis, occultatur, venditur vel emitur, vocatur *Plagium*, vel furtum hominis. 2. si pecora ex pascuis nimirum aliquot capita ex grege minorum animalium gregatim, nempe saltem 10. ex ovibus, 5. aut 4. ex porcis, vel unum saltem ex jumentis, seu majoribus animalibus, uti sunt equi, muli &c. abiguntur, *Abigeatus*, &c. qui hoc faciunt, *Abigei* dicuntur. 3. si pecunia publica, seu res ad ararium Republicæ aut Fiscum Principis, hodie etiam Principis Imperii, aut Civitatis Imperialis, pertinentes (vel etiam ad Ecclesiam) & quidem ab eo, cujus fidei aut periculo non erat commissæ, surripitur, *Peculatus*: si verò talis pecunia publica ab eo, cujus fidei est commissæ, seu ab administratore retinetur, & in usus publicos, vel in rationes non refertur, aut in proprios usus confertur, crimen de *Residuis*: si Portitores furantur victualia, à Republica ad exercitum missa, crimen *Fraudata annonæ* appellatur. Et hæc furta possunt dici *Publica*. 4. si quis de hereditate, jam quidem adita ab aliquo, at nondum possessa, rem mobilem lucris causâ contrectat dolose, seu clepit, crimen *expilata hereditatis* nuncupatur, nisi coheres de jacente adhuc hereditate aliquid sublegat, vel uxor; contra illum enim actio *familia heriscunda*, contra istam autem rei vindictio, si res substracta exstet, si non exstet, *condictio ex lege*, non verò turpis actio *expilata hereditatis*, locum habet. 5. si quis dolose eruit, submovet, vel mutat palos, columnas, lapides limitaneos, seu defixos ad indicandos fundi terminos, limites, & fines, *Marsus Saulen/Grânig/Stein/Amotio termini*. 6. si verò materiam alieni ædificii, v. g. tignum, tegulas, lapides, columnas &c. dolose subtrahit, jungitque ædificio suo, *Furtum tigni* nominatur. Quænam ex his furti speciebus actio competat, & quæ poena incurratur vel infligatur, maxime in foro Civili, videre est apud Legistas, & apud P. Schmalzgrueber *h. r. §. 3.* ubi etiam proponit poenas illorum, qui malitiosè alienas incidunt arbores, vites, virgulta &c. vel furtim cædunt, item qui res ex naufragio vel incendio libertas auferunt, uti & qui violant sepulchra, sive ipsum cadaver extrahendo, mutilando, spoliando, sive structuram sepulchri mala fide demoliendo, aliud cadaver inferendo, vel superstruendo ædificium non sepulchri causâ.

Sc. 4. Furti reos non illos duntaxat effici, qui per se ipsos res alienas clam & dolosè ac invito dominò sublegunt, sed etiam alios, in foro quoque externo, nempe 1. qui mandant; consilium, vel auxilium dant effectui secuto, alias non l. 50. §. 1. l. 52. §. 19. ff. *h. r.* & §. 11. *Inst. de oblig. que ex del.* 2. qui forem cum re furtiva scienter recipiunt & occultant. l. 48. §. 1. ff. *h. r.* 3. qui rem furtivam scienter emunt à fure, per l. 2. & §. 5. *c. eod.* 4. qui rem, quam scit esse furtivam, accipit in solutum; quia talis acceptio æquiparatur emptioni. *arg. l. 3. ff. pro emptor.* De his siquidem (saltem qui ponuntur in prima classe) procedunt illa vulgaria: *der Händler ist wie der Dieb. Mit gestohlen/ mit gehandelt.* Monent tamen Doctores, eos, qui scienter recipiunt furem cum rebus furtivis, vel scienter has emunt, aut in solutum accipiunt, item consulentem, quando independenter à consilio alter fuisset furatus, quoad poenam criminalem mitius haberi, nec poenâ ordinariâ affici. Capzov. Farinac. Harpprecht. Haunold. 5. qui in modica, imò etiam in gravi necessitate famis vel paupertatis, surripiunt rem alienam, ne debeat, v. g. vir honestus, mendicare. Farinac. Sylv. Azor. Pirhing *h. r. n. 13.* nam prohibita est ab Innoc. XI. hæc propositio: *permisum est furari, non solum in extrema, sed & in gravi necessitate.* Intellige non de valde gravi & proxima extremæ, sed de tali, quæ communi necessitati propinqua est. Mitius tamen isti sunt puniendi. *c. 3. b. r. Constitut. Carolin. art. 166.* Aliud dicemus infra de constituto in extrema necessitate. An pro fure habendus sit detentor rei inventæ, & occulta compensatione utens, discere potes es dictis *tit. 12. n. 20. in lib. II. & tit. 23. n. 42. seqq. in lib. III.* 6. qui conscius est furti, seu rei furtivæ, & non indicat, eaque apud ipsum quaesita & inventa est, tenetur furti concepti, aut non exhibiti. §. 4. *Inst. de oblig. que ex del.* Reus tamen furti non est, qui tantum scit furem, & ejus personam, non tamen indicat, modò non positivè occultet, & nihil de re furtiva participet. l. 48. *cit.* Imò persona furis rectius tacetur, si grave ejus supplicium timeatur, vel infamia, præsertim si absque manifestatione furis res furtiva recipi possit. *can. 14. caus. 22. q. 2.* Aliud foret, si charitas vel obedientia exigeret manifestationem, ut si res ablata aliter non posset obtineri, vel præciperet legitimus Superior. Nec obstat text. in *c. 4. h. r.* ibi: *ille reus tenetur, qui conscius furti non indicat*; nam imprimis loquitur de noticia furti, non furis; deinde si velis intelligi de conscio furis, explica de tali, qui positivè illum occultat, vel de re furtiva participat. Abb. & Barb. in *d. c.*

Dico 1. Furtum, aut rapinam, non committit, qui in extrema necessitate, vel quasi-extrema, surripit, aufert, vel usurpat res ad alios pertinentes, quantum requiritur ad succurrendum præsentì necessitati. 2. & probabilius

bilis non tenetur illas postea, si pervenerit ad pinguiorem fortunam, restituere, quas in- & ex necessitate consumpsit. Antequam probetur Assertio bimembris, notandum est, triplicem dari necessitatem, *extremam*, ex qua imminet periculum vitæ, vel morbi incurabilis, aut amittendi membrum, vel sensum corporis, aut incidendi in amentiam; licet ad hanc non requiratur, ut aliquis expectet, donec mors vel similia mala sint in promptu; quia tunc potest esse frustra remedium; sed sufficit, si valde probabiliter & moraliter certo credatur imminere, nisi subveniatur: *gravem*, ex qua imminet periculum alterius gravis mali, v. g. captivitatis, jacturæ bonorum aut statûs, ut quis non amplius possit vivere juxta statum suum, v. g. ut Nobilis debeat famulari, vir honestus mendicare &c. Hæc necessitas gravis suscipit magis & minus, aliqua enim accedere potest propè ad *extremam*, & appellatur *quasi-extrema*, ut quando imminet periculum moraliter certum abbreviandæ notabiliter vitæ, gravis morbi, aut alterius valde magnæ calamitatis, aut dedecoris gravissimi, quod v. g. Nobili accedit, si mendicare alias, aut famulari deberet &c. nisi succurratur: denique *communem*, qua laborant pauperes & mendici. Sanch. Lug. Haun. Viva in *proposit. damnatam cit.* His præmissis

Probatur 1. membrum Assertionis, quod tenent omnes, teste Lugo *de j. & j. d. 16. n. 138.* In necessitate extrema (vel quasi-extrema) omnia iterum sunt communia, sicut erant ante divisionem bonorum Jure Gentium introductam; quia ipsa Natura res omnes, ad hominum sustentationem ordinatas, voluit omnibus esse communes, ita ut cuilibet extreme iis indigenti ad suam vitæ membrorum &c. conservationem serviant, licitumque sit eas accipere & usurpare: Jus Gentium autem, ex quo introducta est rerum & dominiorum divisio, utpote Humanum, non potuit præjudicare Juri Naturali, quod cuilibet permittit rerum usum extreme indigenti, quas ipsa Natura ad hunc finem ordinavit. Nec in potestate domini est prohibere extreme indigentem, ne ad sublevandam hanc necessitatem accipiat vel utatur re sua. Prius tamen deberet extreme indigens rogare alios, ut dent vel concedant illi res suas, nisi moraliter certus foret, ac omni spe destitutus, se à nemine exaudiendum, vel juvandum.

6. Membrum 2. est magis controversum; nam contrarium tenent Navar. Covarruv. Med. Lugo à n. 167. Less. lib. 2. de j. & j. c. 16. dub. 1. num. 8. P. Seybold in *tract. de Republ. Christ.* p. 6. §. 3. n. 13. & alii; nobiscum verò sentiunt Sylv. Sor. Azor. Laym. Barbosa in c. 3. h. t. n. 3. Wiestner *eod. n. 22.* Viva *lo. cit. n. 14.* ac alii multi. Prob. 1. In extrema necessitate cessat divisio rerum, & omnia iterum sunt communia, ut Adversarii fatentur, & paulo ante ostendimus: ergo accipiens & usurpans rem pro præsentis necessitate necessariam non accipit rem alienam, sed potius

suam, utpote à Jure Naturali æque ipsi, ac aliis, qui eam indigent, concessam, cujus quoque dominium occupando, usurpando, & consumendo acquirit, arg. §. 35. *Instit. de Rer. distr.* atqui nemo tenetur restituere alteri rem suam, vel qui non accepit alienam: ergo, qui in tali necessitate accepit & consumpsit rem alterius, postea autem ditior evadit, ad restitutionem non tenetur ex *injuncta acceptione*: neque ex re accepta: neque ex contractu: ergo ex nullo capite; quia alia restitutionis ratio non datur. Nam injuste seu illicite non accepit juxta omnes: neque de re accepta aliquid adhuc existat, ut ponitur: neque accipiendo celebravit contractum, quo se ad restituendum in eventum pinguioris Fortune obligavit. 3. Bonæ fidei possessor non tenetur restituere fructus ex re aliena perceptos, etiam consumptos, quia per consumptionem, quæ est modus acquirendi dominium, irrevocabiliter factus est dominus fructuum consumptorum: ergo nec ipsam rem bona fide acceptam & consumptam, quia consumendo factus est ejus dominus irrevocabiliter.

Oppones 1. In necessitate extrema sunt quidem omnia communia, at non absolute, sed ita tantum, ut domino nullum inferatur damnum, si id aliqua ratione evitari possit: sed evitari potest aliqua ratione, si extreme indigens obligetur ad restituendum, casu, quo ex postfacto poterit, & si sub conditione restitutionis, vel per modum Mutui, aut Commodati taciti dicatur à domino concedi, & indigenti permitti, acceptio & usus rei alienæ; ergo. Confirmatur. Extreme indigenti non competit majus jus accipiendi & usurpandi rem alienam, quam obligatio dandi incumbat domino in tali casu: sed dominus non obligatur (consequenter nec velle aliter præsumitur) dare absolute, & sine conditione vel onere restituendi in eventum, quod rei vel in se vel in æquivalenti restitui possit, vel absque tacito contractu Mutui aut Commodati: ergo. 2. Extrema necessitas non transfert dominium rei alienæ in accipientem, sed solummodo jus accipiendi & utendi, in quantum opus est, ut evadat periculum; vel, si transfert dominium, transfert solum per modum mutui dati, & cum restrictione ad onus restituendi: ergo. 3. si quis, antequam pervenerit ad necessitatem extremam, contraxit aliqua debita, ab his non liberatur per supervenientem dictam necessitatem, sed obligatio satisfaciendi solum suspenditur interim, quamdiu durat necessitas: ergo neque liberatur ab obligatione satisfaciendi pro debito in ipsa necessitate contracto, sed illa tantum suspenditur, usque dum ad pinguiorem fortunam pervenerit. Hæc argumenta tam probabilem mihi faciebant oppositam sententiam, ut difficilis mihi foret quæstionis resolutio. Nihilominus & ad 1. & principale. N. Ma. hoc ipso enim, quod in casu extremæ vel quasi-extremæ necessitatis cesset rerum divisio Jure Gentium & Ho-

mano introducta, ac omnia, quatenus ad tollendam dictam necessitatem servantur, facta sint iterum communia, & ad illum statum redacta, in quo à Natura ipsa sunt posita, omnibus æquale jus præbente, absolute & absque conditione aut onere illius restitutionis, adeoque nec per modum Mutui aut Commodati, jus accipiendi & usurpandi (imò & dominium, si res accepta per usum consumatur) conceditur extremè indigenti ab ipsa Natura, nec dominus dare tantum sub conditione aut per modum Mutui velle potest aut tenetur, sed absolute; cum Naturæ concessio prævaleat ejus voluntati. Si res ad evadendam necessitatem extremam accepta vel usurpata non consumatur per usum, sed ea cessante adhuc existeret, concedo, quòd postea restitui debeat, partim propter communem sensum Doctorum, partim quia res, v. g. equus, quo quis evasit periculum mortis, iterum clamat ad dominum, partim quia tali casu datur radix aliqua restitutionis, nempe *res accepta*, adeoque videtur tantum ejus usus in necessitate fuisse permissus per modum *Commodati*, & non *dominium*: quæ rationes cum non pugnent in casu, quo res ipso usu consumitur, acceptio & usus illius, imò & dominium irrevocabile, quod obtinetur per consumptionem, absolute, & non per modum *Mutui*, ab ipsa Natura videntur esse concessa extremè indigenti. Unde quoque patet ad *Confirmationem*; nam *Neg. Min.* casu quo res ipso usu consumitur. Ad 2. Quamvis sola necessitas extrema non tribuat dominium absolutum & non oneratum, tribuit tamen consumptio rei in extrema necessitate, ubi id permittit Jus Naturæ, sicut permittit ante rerum divisionem, accepta & usurpata. Ad 3. *N. Conf. & parit.* nam debita ante necessitatem contracta proveniunt ex contractu vel delicto, adeoque obligatio non extinguitur, sed tantum suspenditur durante necessitate; in hac verò accipiens rem alterius, & consumens, nec ex delicto, ut clarum est, contrahit ullum debitum vel obligationem, nec ex contractu explicito, ut suppono, nec ex tacito vel implicito Mutui v. g. quia talis res redacta est ad statum primævum Naturæ, in quo accipiens rem ad suam necessitatem, & consumens, absolute ac sine ullo restituendi onere acquisivit dominium, vel licitum usum. Urgebis. In *c. 3. b. 1.* jubetur jejunare, qui in necessitate rem furatus est, si eam non restituerit: ergo datur obligatio restituendi. R. ibi non de extrema vel quasi extrema necessitate sermo est, sed tantum de gravi: quòd autem, si quis in gravi necessitate constitutus accipiat, quantum est sibi necessarium, postquam rogavit, & non obtinuit, non debeat graviter puniri, videtur inde deduci, quòd non facile graviter peccet, saltem si à divite accipiat. Laym. *ro. 1. lib. 3. tr. 3. p. 1. c. 1. n. 8.*

7. Dico 2. Furtum in consideratione Theologica *Magnum*, seu sufficiens ad constituendum

peccatum grave in conscientia, consequenter inducens gravem obligationem restituendi ante omnem actionem, vel sententiam Judicis, est illa quantitas, quæ auferatur domino rationabiliter invito graviter, sive quæ per se apta est causare gravem animi dolorem, si auferatur. Ita communis SS. Patrum, Doctorum, & Fidelium sensus, in Jure Naturali tam charitatis quàm Justitiæ fundatus. Item in Scriptura S. & septimo Decalogi præcepto, *non furtum facies. Exod. 20. v. 14.* imò in utroque Jure Positivo, Civili quidem §. 3. *Inst. de J. & J.* ibi: *Juris præcepta sunt: honestè vivere, alterum non ledere, jus suum cuique tribuere.* & in *c. 48. de R. J. in 6.* ibi: *locupletari non debet aliquis cum alterius injuria vel jactura.* Quòd autem ex furto gravi oriatur gravis obligatio restituendi ablatum, clamat Jus Naturale, & natura Justitiæ Commutativæ, quæ, si læsa sit, resarcitionem exigit ad æqualitatem usque, ut nempe reddatur tantum, quantum iniquè est ablatum. Clamat id ipsum *regula Juris 4. in 6.* ex S. Augustino desumpta: *non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum.* Neque ex injusta acceptione tantum obligatur fur ad restituendum, saltem in æquivalenti, si res ablata apud ipsum non amplius exstat, sed etiam *ex re accepta*, si exstat vel in se vel in æquivalenti, imò quilibet etiam alius rei furtivæ possessor, licet bona fide eam acceperit; et si mala fide tertius acquisivit, etiam ex *injusta acceptione*, licet dominus ei pretium pro ea expensum nolit restituere. *l. 2. C. b. 1.* quia res clamat ad dominum, Nec ex alio capite excusatur fur, vel malæ fidei possessor, imò & bonæ fidei, postquam rescit, rem esse furtivam, eaque adhuc exstat, ab onere restituendi, nisi restitutio facta sit ipsi impossibilis; cum ad impossibile nemo tenetur. *c. 6. in 6. & l. 185. ff. de R. J.* Sed neque tunc omnino tollitur obligatio restituendi, sed tantum suspenditur, quamdiu facultas restituendi non suppetit, hac autem superveniente iterum urget. Quamvis autem Assertio, ita generaliter proposita, sit omnino certa, dubitabis tamen, &

Quæres, quænam sit illa quantitas in specie, quæ de se apta sit dominum facere rationabiliter graviter invitum, vel causare gravem animi dolorem, si auferatur? R. Doctores in hac determinanda non convenire; nam aliqui cum Sylv. Soto, Lessio, Valent. Sanch. Tannero, Rebello, Haun. Esparza &c. statuunt quantitatem *Absolutam*, & eandem apud omnes, quibus aliquid auferatur, sine respectu ad eorum facultates & divitias, v. g. medium vel integrum florenum respectu omnium. Alii econtra & hodie longè plures cum præstantissimis in materia Justitiæ Theologis, Molina & Card. de Lugo, *Respectivam* decernunt, & pro diversitate ac facultatibus personarum, quibus aliquid surripitur, diversam. Qui proinde discernunt quinque hominum classes seu status, 1. Regum & Principum, 2. Illu.

2. Illustrium personarum, Officialium majorum, Mercatorum & Civium opulentorum. 3. Civium, & aliorum mediocri fortunæ. 4. Rusticorum & Operariorum diurnorum. 5. Pauperum ex eleemosynis viventium. Pro prima classe communiter dicunt ad summam gravem requiri & sufficere unum aureum, seu Ducatum, qui nunc valet 4. florenos & ultra (P. Layman. *Theol. Mor.* 10. 1. lib. 3. tr. 3. p. 1. c. 1. n. 3. statuit 2. vel 3. aureos) pro secunda tertiam partem aurei, nempe florenum & 18. circiter crucigeros (P. Layman. 2. vel 3. florenos) pro tertia medium florenum circiter (P. Layman iterum benignior 48. crucigeros vel florenum, & P. König *h. n.* 19. tres florenos, utique satis laxè) pro quarta 16. vel 20. circiter crucigeros; & pro quinta 10. circiter crucigeros, vel adhuc minùs, cujus nempe jacturâ respectu talium meritò potest asserere magnam tristitiam & animi dolorem. Sed & isti adhuc inter se discrepant; quidam enim cum Molina dictam quantitatem respectivam (sicut Haunold, & alii Absolutam) non explicant simpliciter per monetam pecuniariam, uti faciunt alii sat multi cum Lugo, sed per victum unius diei, proportionatum illi hominum classi, respectu cujus sit furtum. Atque cum his & ego sentio, ac dico, illam quantitatem furto ablatam sufficere & requiri ad constituendum peccatum grave, ita ut dominus rationabiliter sit graviter invitatus, quæ, sive in pecunia sive in aliis rebus consistat, sufficit & necessaria est ad comparandum victum diurnum statui & conditioni personæ, cui auferatur, proportionatum. Ratio congrua mihi videtur esse hæc, quòd talis quantitas cum respectu ad victum diurnum cuilibet magis comperta, & universalior sit pro omni tempore & loco, quam quantitas per monetam pecuniariam explicata; cum hæc & hujus valor identidem mutetur ac faciliè, pro varietate temporum & locorum, prout nemperior vel copiosior est moneta: sic videmus, post tam immensam auri argentique ex Indiis advecti copiam magnopere decrevisse valorem monetæ, præsertim in Hispaniis & vicinis regionibus, ita ut, quod prius emi poterat uno floreno, nunc tribus vel quatuor vix comparari possit: & quod in regionibus, ubi pecuniarum major est copia, longè plus pecuniæ expendi debeat in victum & alias merces comparandas, quam in provinciis, ubi minor est copia. Imò in eodem loco diversis temporibus plus pecuniæ requiritur ad idem coëmendum: sic in nostra Germania quod ante 100. annos constitit uno, hodie, postquam crevit auri argentique copia, duobus vel tribus constat florenis, ut experientia testatur. Unde hoc tempore etiam apud nos major requiritur summa (meò quidem iudiciò) ad constituendum peccatum grave in furto, quam olim. Cur autem præferam quantitatem Respectivam Absolutæ, ratio est, quòd lumen naturale dicitur, hominem minùs divitem pruden-

ter possè graviter esse invitum in quantitate sibi ablata minori, non item divitem in eadem quantitate, v. g. si civi mediocri fortunæ auferatur Florenus vel Imperialis, prudenter videtur possè graviter esse invitatus, non item opulentus mercator, vel Princeps &c. Ex eodem fundamento censeo, plus requiri 1. ad furtum grave in domesticis, v. g. famulis, quam apud extraneos: & apud domesticos plus requiri, si uxor aliquid subleget de rebus mariti, quam si liberi: plus, si liberi parentibus, quam si frater fratri aut sorori aliquid surripiat: item his domesticis plus licere citra peccatum grave, si paternam familiam, maritus, pater &c. sit dives, quam si pauper, si aliàs sit liberalis, aut bene affectus erga suos, quam si tenax, vel male affectus: item si surripiant in esculentis & poculentis, quam si in pecuniis: & si in pecuniis, bene tamen eas impendant, quam si hos prodigant in finem vanum, vel inutilem, vel etiam noxium; quia ex his circumstantiis potest prudenter præsumi magis vel minus invitatus ille, cui aliquid subtrahitur. 2. si quis à divite dominus furetur, vel ab uno quidem, sed interpolatim, ac per furta parva sæpius repetita. 3. si auferantur res, quæ ultro nascuntur, & valde sunt expolitæ, uti ligna in sylvis, fructus ad viam publicam &c.

Oppones. Si ex victu diurno, certo personarum statui proportionatò, desumenda esset gravitas materiæ furti, tunc Regibus, Principibus, & aliis opulentissimis, furtum unum, duos, tres, quatuor &c. aureos non foret peccatum grave; quia his personis etiam 10. 20. 30. aurei sæpe non sufficiunt pro victu diurno sibi proportionato comparando: sed sequela est contra communillimam, qui tamen sensus communis in re morali gravissimum debet habere pondus: ergo. R. N. sequela: quamvis enim hujusmodi personæ sæpe, imò ordinariè, expendant in victum diurnum plus, quam valorem unius, duorum, trium &c. aureorum; istam tamen victus, non est propriè talis & proportionatus secundum designationem morali iudicio factam, sed redundans; si enim pro victu pauperis 10. circiter crucigeri vel etiam pauciores, pro victu operarii diurni 20. crucigeri, pro victu civis mediocri fortunæ 30. vel 45. pro opulentis unus & alter florenus, tunc pro opulentissimis, imò & Principibus sufficere pretium unius, vel saltem duorum vel trium aureorum. Accedit, quòd, nisi respectu talium personarum saltem hæc summa & quantitas sufficeret ad peccatum grave. Officiales Principum, & alii, qui sæpe non multum curant peccata venialia, allicerentur nimium ad clependum Principibus, ac aliis valde opulentis viris, indeque sequerentur gravissima Reipublicæ, & privatorum, damna: ergo Natura etiam hanc quantitatem debuit prohibere sub gravi, licet per accidens immolare plus in victum diurnum soleant. Aliæ objectiones, quæ sat multæ ac speciosæ in hac materia formantur, Theologis, ad quos propriè

proprie & magis spectat, quam ad Canonicas, jure relinquo resolvendas.

- 10 Dico 3. Furtum in consideratione Juridica Magnum, maxime in ordine ad penas publicas, est pretium, valor, aut aestimatio 5. solidorum. Text. & DD. in §. fin. 2. Feud. tit. 27. & Constit. Penali Caroli V. art. 160. Quid ergo est infra 5. solidos, reputatur in hac consideratione pro furto Parvo, & quidem sine respectu ad personas pauperes & divites; cum expediat pro foro externo, & in ordine ad penas a Judice Humano infligendas, certam ac universalem regulam, eamque absolutam statui: licet, si hac summa diviti auferatur, possit mitigari poena juxta Carolinam cit. Per solidum intelligitur, juxta communem meliorum Interpretum sententiam aureus, & quidem optimus, quales sunt Hungarici, ex optimo auro constantes, vulgo Kremniker/ etiam cum incremento valoris, quem habent tempore furti facti. Proin hoc tempore, quo unus talis aureus valet quatuor florenos (Rhenanos, quorum unus valet 60. crucigeris) & 10. crucigeros, pro hoc valore accipiendus est unus solidus. Carpoz. Prax. Crim. p. 2. q. 77. 78. Berlich. p. 5. concl. 43. à n. 29. Frölich in Nemesi p. 2. l. 4. tit. 1. n. 7. 8. Haunold. to. 6. tr. 2. n. 211. König, & alii. Nec obstat, quod in Constit. Carol. art. cit. illos 5. solidos, uti Fredericus I. vocavit 2. feud. tit. 27. cit. ibi: *si quis quinque solidos valens, aut plus fuerit furatus, laqueo suspendatur: si minus, scopis & forcipe excorietur, & ruidatur*, in Germanico explicaverit per Gilden/ verbis: *So aber der erste Diebstahl groß/ und fünff Gilden/ oder darüßer werth wäre; quia communis Interpretum, uti & Praxis explicat de florenis aureis optimis. Advertendum quoque, non attendi pretium, quo forte vendidit fur rem furtivam, sed verum valorem rei ablatae. Carolin. lo. cit. Carpoz. & alii.*

- 11 Dico 4. Ex furto pro foro externo dantur remedia & actiones duplicis generis: aliquae sunt persecutoriae rei, uti rei vindictio, & conditio furtiva: aliae autem persecutoriae poenae, seu poenales, uti actio furti, & accusatio criminalis, tendens ad vindictam publicam. Certa omnium in variis legibus fundata, quas in ulteriori Assertionis explicatione adducam. Itaque 1. competit Rei vindictio, & quidem domino rei furto ablata, ejusque haeredibus, adversus furem, & quoscunque alios, ad quos pervenit possessio vel detentio rei furtivae. §. fin. Inst. de oblig. quas ex del. l. 3. l. 23. C. de R. V. l. 1. ff. de privat. delict. l. 2. C. h. t. adeoque dominus persequi potest, ac repetere rem furto ablata, ad quocunque, apud quem reperitur. 2. Conditio furtiva, quae est actio personalis, Civilis, rei persecutoria, irregularis seu extraordinaria, qua repetitur vel res ipsa furto sublata, si adhuc existat, & tunc vocatur conditio certi, vel possessio, usus illius, vel interesse, & appellatur conditio incerti. Prior competit soli domino & ejus haeredibus. §. 14. l. 16. ff. eod. l. 1. l. 8. pr. ff. de condit. furt. Extenditur etiam ad bonae fidei possessores, quibus res

Lib. V. R. P. Viti Piebler.

furto subtracta est. t. t. ff. de Publ. in rem act. Posterior non domino, & iis, qui nec fictum habent dominium, uti creditor, cui pignus, commodatario, cui res commodata, conductor, cui res locata per furtum surrepta est, eorumque haeredibus. l. 12. §. fin. ff. de condit. furt. l. fin. §. 3. C. h. t. daturque adversus furem ipsum (etiam praedonem & latronem) & si plures sint, contra singulos in solidum usque dum praestetur totum ab uno vel pluribus, quod est ablatum, & fructus, etiam percipiendi, cum omni interesse, & damno, imò & contra haeredes illorum pariter in solidum, licet nihil ad ipsos pervenerit (nempe quantum patitur hereditas) & contra auxilium ferentes. l. 8. 9. 10. ff. l. 1. C. de condit. furt. Constit. Carol. art. 207. 213. Cum igitur haec conditio praeter morem aliarum condictionum, quae dantur non domino contra dominum, tribuatur domino contra non dominum, scilicet in odium furis, qui fingitur esse dominus, ut pluribus actionibus pulsari possit. §. 14. Inst. de action. ac insuper contra haeredes in solidum, & non precise ad id, quod ad ipsos pervenit, habet aliqua prorsus singularia, & ideo extraordinaria seu irregularis appellatur ista conditio furtiva. 3. Actio furti, quae est actio personalis, poenae persecutoria seu merè poenalis perpetua, ac famosa, & quidem utraque, nam duplex est, Pratoria, quae datur ex furto manifesto in quadruplum (& quidem perpetua praeter morem actionis Pratoriae) atque Civilis, quae ex furto nec manifesto in duplum. pr. Inst. de perpet. & tempor. act. §. 2. Inst. de poen. rem. litig. §. 5. & ult. Inst. de obl. qua ex del. §. 18. Inst. de act. Competit principaliter domino, & cum certis limitationibus, quas vide apud Civilistas, etiam aliis, quorum interest, rem non fuisse ablata. l. 10. l. 11. ff. h. t. Datur contra furem, opemque ferentes, & si plures sint, contra singulos in solidum, ita quidem, ut, si unus hac actione pulsatus poenam solverit, ceteri non liberentur. l. 21. §. 9. ff. eod. licet tamen liberantur, si condicione furtiva unus ex complicitibus conventus satisfecit in solidum, licet res ablata perierit. l. 10. cit. l. 46. pr. eod. Non tamen datur contra haeredes furis, nisi lis cum defuncto jam sit contestata; cum sit merè poenalis. §. 1. Inst. de perpet. & tempor. act. l. 1. ff. de privati del. uti nec adversus liberos, aut uxorem, saltem regulariter, & ut est famosa ac directa. l. 16. l. 52. ff. h. t. l. 25. ff. de act. rer. amotar. l. 2. C. rer. amot. Porro famosa dicitur haec actio, quia ea conventus, etiam civiliter tantum, seu ad consecutionem dupli vel quadrupli, & condemnatus hoc ipso redditur infamis, saltem si furtum sit notabile & paulò majus. §. 2. Inst. de poen. rem. litig. l. 4. §. fin. ff. de his, qui not. infam. Neque haec actio ad quadruplum vel duplum, (cui simplum non inest) nempe ad quadruplicatum, aut duplicatum pretium, vel aestimationem rei sublatae, tollit rei vindicationem, sed haec post poenam quadrupli vel dupli solutam adhuc locum habet. l. 54. §. 3. ff. h. t. uti & conditio

R r

ctio

actio furtiva loco rei vindicationis l. cit. item actio quoque criminalis, de qua statim. Utrum vero actio in duplum vel quadruplum, concessa à Jure scripto, non tantum antiquo, ut vidimus, sed etiam à *Constit. Carol. art. 157. 158.* sit abrogata per consuetudinem, non convenit inter DD. Stryckius, Tabor & alii ajunt, non esse abrogatam; quod autem fures ea rarius pulsantur, in causa esse, quod plerumque sint pauperes, & actores soleant esse contenti, si rem suam, & indemnitatem consequantur. Abrogatam verò pro Saxonia testantur Carpz. & Berlich. p. 5. concl. 43. n. 3. pro Wirtembergia Harpprecht. 4. Actio Criminalis, qua accusatur fur in ordine ad poenas à Jure statutas eidem infligendas; quæ etiam locum habent, si per viam Inquisitionis, uti fieri solet, procedatur. Sed hinc

12 Dico 5. Poenæ, pro foro Civili à Jure in furtum statutz, sunt hodie sequentes in Imperio Romano. 1. Si furtum sit *primum, simplex, parvum* (h. e. non attingens 5. solidos) refert, an sit manifestum, vel non: si non sit manifestum, & fur sit solvendo, præter rei restitutionem domino faciendam est poena dupli, si non sit solvendo, poena carceris, postquam dimittitur cum urpheda, Germanicè Urphed/ seu præstito priusjuramentò de non ulciscendo. *Constit. Carolin. art. 157.* si verò sit manifestum, & fur solvendo, simulque honestæ alias conditionis, spēsque emendationis appareat, præter restitutionem rei est poena quadrupli, cui solvendo si non sit, poena carceris ad arbitrium Judicis: si verò sit persona vilis, exponitur ad numellas, auffs den Branger/ & virgis cæsus eliminatur territorio cum urpheda. *Constit. Carol. art. 158.* Denique si furtum *simplex primum sit magnum*, seu 5. solidos adæquans vel excedens, fur arbitrio Judicis puniendus relinquitur, adhibito tamen Jurisperitorum judicio, etiam usque ad poenam mortis pro qualitate personæ, modò furandi, quantitate illati damni, simplicitate aut malitiâ furis apparente. *Constit. Carol. art. 160. 164.* regulariter tamen poena mortis non facile est infligenda, nisi circumstantiæ valde aggravantes comitentur, vel nisi consuetudo aut statutum loci primo furto simplici magno eandem statuatur, uti in multis locis praticatur. Auctores passim. 2. Si furtum sit *secundum*, seu altera vice commissum, diverso scilicet tempore vel loco, ac utrumque *parvum*, poena est pro numellis positio & relegatio; vel confinatio, h. e. justio, ut fur perpetuo maneat in districtu, ubi furatus est, cum urpheda: si verò alterutrum sit *magnum*, vel saltem utrumque simul sumptum faciat magnum, poena est arbitraria eo modo, quo dictum de furto primo magno. *Constit. Carol. art. 161.* & ibi DD. licet poena gravior & corporalis, infligi possit, v. g. abscissio auriculæ, vel manûs. Excipe, nisi tales circumstantiæ concurrerent, vel consuetudo loci &c. propter quas etiam primum furtum magnum morte punitur. 3. Si furtum sit *tertium*, & unum, vel omnia tria simul conficiant 5. so-

lidos, poena est capitalis, & quidem in viti suspendium, in fœminis autem suffocatio in aquis, vel aliud mortis genus pro consuetudine loci. *Constit. Carol. art. 162.* An vero poena mortis locum habeat, si omnia tria furta simul computata non adæquant 5. solidos, controversia est. Berlich. Math. Steph. Glerle, & D. Frölich tit. 2. n. 2. cum aliis affirmant, Carpz. *Prax. Crim. p. 2. q. 78. n. 20.* & alii negant, quorum sententiam, utpote benigniorem, cum in Carolina nihil videatur clarè decisum, & ego amplector, etiam ex hac causa, quòd d. Carol. licet in art. cit. videatur solum attendere reiterationem furti, ac incorrigibilitatem furis, atq; abstrahat à quantitate furti, hanc tamen videatur requirere in art. *praced. ubi* in fine dicit: Wo aber solche zween Diebstahl fünf Gulden/ oder darüber treffen/ so soll ic. ergo, sicut in duobus, ita & in tribus videtur exigere, ut attendatur ad quantitatem, quæ constituat furtum magnum. Id certum satis est, quòd in tertio furto non attendatur, an fur propter priora sit tractus ad Judicem, vel an in Judicio fuerit propter illa punitus, nec ne. Clar. Farinac. Frölich &c. 4. Si furtum non simplex, sed qualificatum, seu violentum fuerit cum effractione, armis &c. ita ut publica inde quis turbata fuerit, aut fur adversus sibi resistentem facile & verisimiliter vim factorus, eum laurus, vel etiam occisurus fuisse credatur, etiam primum & parvum, etiam non manifestum, prædicta poenâ laquei vel aquæ punitur, nisi circumstantiæ exigant poenam mortis mutari in gravem corporalem, qualis esset excusatio oculorum, vel amputatio manûs. *Constit. Carol. art. 159.*

Oppones 1. Inhumanum nimis & injustum videtur ob furtum rerum fortune alicui auferre vitam. Et hinc antiqui Legislatores solum carceris, relegationis, damnationis ad metalla, multæ pecuniariæ &c. poenas statuerunt, nunquam verò mortis, uti expressè hanc exclusit Imperator in *Auth. sed novo. C. de serv. fugit. & Nov. 134. c. 13. v. pro furto.* ergo illicitum est tertium furtum placere ultimò supplicio. 2. Si propter Jura recentiora admittatur poena mortis, admitti debet semper & independentè ab arbitrio Judicis aut certis circumstantiis aggravantibus etiam propter primum furtum magnum, quia Frideric. I. 2. Feud. tit. 27. §. fin. indistinctè sic loquitur: *siquis quinque solidos valens, aut plus fuerit furatus, laquei suspendatur:* sed hoc est contra nos: ergo. 3. Si cum fure tam rigide usque ad poenam mortis procedendum, tunc etiam cum complicitibus, auxilium ferentibus, & cooperantibus: sed hoc est nimis durum, & fallum: ergo. 4. Item eodem rigore esset procedendum contra omnes, si plures concurrerent ad furtum tertia vice, idque Magnum, & cum prioribus conficiens 5. solidos, licet singuli inde non sint consecuti 5. solidos; sicut omnes, qui concurrunt ad occisionem hominis, ordinariæ subjacent poenæ: sed hoc est iterum fallum, & contra

contra communem. §. ad 1. Si privatis licitum est defendere res fortunæ tum suas tum alienas defensione occisiva, uti docuimus licere ad *tit. de Homicidio* n. 10. 11. à fortiori licebit Magistratui, ut defendat res subditorum contra harpyjas & clepases furum manus, præsertim si furta multiplicentur, vel fiant cum violentia, & turbatione publicæ tranquillitatis. Quod Legislatores Antiqui poenam mortis non decreverint in simplicia furta, utut multiplicata, per hoc successibus adempta non est potestas eam decernendi, præsertim postquam viderunt, mitiores illas poenas non sufficere ad absterrendos à furando homines, & furta nimis frequenter committi. Ad 2. Constitutio Friderici I. intelligi potest de furto violento, quia *tit. 27. lib. 2. F. ubi habetur, inscribitur de Pæne tenenda & ejus violatoribus*, eamque & Constitutio Carolina & Praxis explicat eum in modum, quo hodie furta puniri diximus. Ad 3. discrimen est faciendum inter ipsos auxilium ferentes vel cooperantes: si autem furum cooperentur proxime, efficaciter, dolose & lucrandi animo, atque effectu secuto: item si cooperentur in ipso actu furti, iterum dolose, lucrati causa, & effectu secuto; subjacent quidem eidem poenæ ordinariæ juxta communem, modo participant §. solidi: non tamen si post furum jam commissum, occultando furem, vel viam faciendo, ne deprehendantur, res furto ablatas vendendo, emendo, receptando, de iis participando &c. quæ si faciant scienter, extraordinarie puniendi veniunt, non verò poenâ ordinariâ furti, quia propriè ad furum non cooperantur, si id jam est factum. *Clar. Masc. Carpzov. &c.* Ad 4. N. sequelam, loquendo de furto simplici (nam aliud est de violento) si repetita furta (vel unum modo explicatò) nonificent tantam summam, ut divisio ne æquali inter plures fures facta non cuilibet obvenire possint §. solidi. *Berlich. Carpz. Frölich. lo. cit. n. 9.* Et hoc non est contra, sed juxta communem.

14. Quæres, an res furtiva, apud furem, à Judice apprehensum, inventa cedat Fisco, vel domino, cui ablata est, restituenda sit? 2. An idem dominus, si fur poenâ mortis, vel afflictivâ corporis, v. g. fultigatione punitus fuerit, ab hæredibus furis, vel ab ipso fure adhuc vivo, repetere possit rem sibi ablatam, vel agere ad damnum aut interesse? §. ad 1. Non est applicanda Fisco, sed restituenda domino, si de isto constat. Communis ex *l. 20. ff. de Captivis. l. 2. C. h. t. c. 48. de R. j. in 6. Re-cess. Imper. de ann. 1559. §. 35.* ubi reprobantur contrariæ consuetudines & statuta. §. ad 2. cum *Carpzov. & P. Schmalzgrueber h. r. n. 121.* distinguendo: si res furtiva adhuc existet domino salva manet conditio furtiva & rei vindicatio ad recuperandam rem suam, sive fur poenâ mitiori, quam sit mors, sive ipsa morte punitus fuerit. *§. fin. Inst. de obl. qua ex delicto. §. 18. Inst. de act. Const. Carol. art. 213. 214.* Si verò res furto ablata non amplius existet, &

Lib. V. R. P. Viri Pichler.

fur morte vel poena corporali punitus fuerit, ad damna & interesse non tenetur fur vel ejus hæredes. per *Novell. 22. c. 20.* cum hoc nimis durum videatur, & mors omnia solvat. *Nov. cit.*

Dico 6. Poena furti de Jure Canonico est 15
1. infamia (& hanc subsequens irregularitas) si furum vel sit notorium notorietate facti, vel fur actione furti conventus & condemnatus sit. 2. si Clericus de furto Magno, vel iterato, convictus est, depositio ferendæ sententiæ. 3. si depositus non resipiscat, excommunicatio ferendæ sententiæ, & si neque tunc se emendet, sed sit incorrigibilis, degradatio, & traditio in manus Sæcularium. *Can. infames 17. caus. 6. q. 1. cum can. 7. caus. 2. q. 3. can. 12. d. 81. c. 10. de Judic. Quinquennales, triennales, & annales poenitentia à SS. Canonibus statutæ in fures, pridem in desuetudinem abierunt.*

TITULUS XIX.

De Usuris.

SUMMARIVM.

1. 2. Usura, & Mutuum, quid sint.
3. Quotuplex sit usura.
4. Quid veniat nomine lucris usuram constituenti.
5. Usura lucrativa est prohibita Jure Canonico, non item Jure Civili.
6. 7. Est quoque prohibita Jure Divino & Naturali.
8. 9. 10. 11. Latius tamen accepta non absolutò, sed conditionatò tantum, ita ut per statutum vel consuetudinem possit, probabiliter in Mutuo auctarium ultra sortem licite accipi.
12. 13. Sicut nec Usura Punitoria & Compensatoria est prohibita.
14. 15. An & quando Filius familias mutuum accipiens non teneatur illudolvere etiam in foro conscientia ob S. C. Macedonianum.
16. An idem renuntiare possit privilegio S. C. Macedoniani.
17. Recensentur tituli, ex quibus in Mutuo aliquid ultra sortem licet accipere.
18. Ut & pacta atque contractus de usura suspecti.
19. 20. Damnum emergens, & lucrum cessans.
21. 22. Atque periculum amittenda sortis.
23. Ut & asscuratio sortis sunt justitituli aliquid ultra sortem accipiendi.
24. Item statutum & consuetudo.
25. 26. 27. An emptio census realis, etiam ex utraque parte redimibilis, vel ex neutra redimibilis.
28. Item an emptio census Personalis sit licita.
29. An quoque Cambium.
30. Et Annoticismus, seu usura & usurarum.
31. Atque Montes Pietatis.
32. An etiam emptio chirographi, seu debiti alieni, pro minori pretio, quam sit debitum.
33. An ob dilatatam solutionem plus exigi, & ob anticipatam minus dari queat.
34. Quid sentiendum de pacto, ut mutuum restituatur in eadem sorte, bonitate, & quantitate.
35. Ad quid teneatur Mutuatarius, si non sit conventum de restituenda re in eadem quantitate & bonitate, valor autem aut pretium rei interea mutetur.

R r 2

36. An